

Villiä miestä ja hurjaa naista etsimässä

Luontoyhteyteen kaipaavien ihmisten opintiellä näkyy tietynlaisia samankaltaisuuksia. Oletettavasti suurin osa meistä poimii tietoja kertomuksista alkuperäiskansoista ja tutkimme kuvia vanhasta elämästä. Törmäämme tarinoihin jaloista villeistä emmekä tiedä, voiko kertomuksiin luottaa. Luin aikoinaan kalastaja-intiaanista, joka vain lannevaatteeseen pukeutuneena liikkui talvella. Paljasjalkaiset heimolaiset metsästävät suurriistaa Afrikan savanneilla ja aboriginaali viettää yön kippurassa puolijäässä. Luonnon karaisemat legendat houkuttavat tekemään samalla tavalla.

Useimmilla kadonneen idyllin etsintä alkaa kuten vanhojen kuvien köyhillä torppareilla – ilman kenkiä. Minäkin aloin kokeilla symbolirikasta kengättömyyttä teini-iässä ja pääsin niin pitkälle, että kestin vielä alkutalven ensilumet. Pystyin jopa juoksemaan soratiellä metsässä liikkumisesta puhumattakaan. Haavoja jalkoihin tuli kuitenkin paljon, sillä jalan holvi ei kovetu samalla tavalla kuin päkiät. Siirryin sitten moksasiineihin, jotka ovat hieno keksintö. Tuntemus maahan säilyy mutta varpaanvälit ovat suojassa niin kuin jalkaholvikin. Yksi moksasiinipari kesti noin yhden kesän.

Kesällä olin toipumassa oksan aiheuttamasta jalkahaavasta ja selvisin nipin napin ilman reissua terveyskeskukseen. Osaan hoitaa haavoja hyvin, mutta todellisessa entisajan omavaraisuudessa on vain vähän lohtua siitä, että on selvinnyt kymmenestä vaikeasta tulehduksesta jos yhdestoista on kuolemaksi. Vaikka haluankin olla jalo villi, olisi järkevämpää suojata jalat tuohivirsuilla tai nahalla ennaltaehkäisemään haavoja. Ehkä vanhojen kuvien torpparit jättivät kengät pois vain kuvaushetkeksi ja pehmeällä pihanurmella? Haksahdinko Hollywoodin rakentamiin myytteihin intiaaneista?

Olen kuullut että Amazonin alkuperäiskansat välttävät tarkkaan kaikenlaisia haavoja, koska sademetsän lämpimässä ja hiostavassa kosteudessa infektoriski on todella suuri. Oma kokemukseni haavoista puoltaa selvästi vanhan kansan puhetta mätäkuusta, joka on epämääräinen jakso kosteutuvasta myöhäiskesästä. Haavan paraneminen kestää silloin selvästi kauemmin. Puolikuntoisena oleminen syö helposti sen työajan, jonka on ostanut huolenpidon laiminlyönnillä. Ja ikäkin heikentää vastustuskykyä. Olen luopunut monesta nuoruuden sankariteosta. Hikisten vaatteiden kuivattaminen iholla, varsinkin viileissä asuinolosuhteissa, ei tule enää kysymykseenkään.

Meillä hyvinvointikansalaisilla on varaa kokeilla kaikenlaista, koska kaiken varalta meillä on pääsy johonkin terveyskeskukseen. Hankkimani kokemus kehon rajoista on kuitenkin – ainakin tähän asti – ollut korvaamattoman arvokasta ensikädentietoa. Minulla on haavoista sellaista kokemusta, jollaista useimmilla nykylääkäreillä ei enää ole. Isoisäni oli lääkärinä sodassa. Lääkkeet olivat loppu ja haavoittuneita priorisoitiin sen mukaan, millainen selviytymisen ennuste oli. Hänelle kertyi kokemuksepäisesti karua tietoa ihmiskehon kyvyistä siinä missä nykylääkäri karsii infektoriskin antibiooteilla alkuunsa. Entä jos me joutuisimme joskus uudestaan priorisoimaan hoitoja ja lääkkeitä?

Siirtymä kohti vähäresurssisempia elinoloja on vääjäämätöntä. Lääkäripalvelut siirtyvät vuodesta toiseen kauemmaksi ja jonot pitenevät. Viranomaispuolella ei ole vielä hyväksyttyä puhua julkisesti alasajosta vaan sitä kutsutaan tehostamiseksi. Karsiminen on kuitenkin alkanut ja sitä ei pysäytetä mielenosoituksilla.

Arvelen, että tulevaisuudessa ihmisten elämänlaatu ja selviytymismahdollisuudet määräytyvät yhä enemmän sen mukaan, mihin kehomme pystyy ja mitä osataan hoitaa itse. Koulukaverini Saksassa on ylilääkäri ja sodanajan lääketieteen tutkija. Hänen mukaansa on asiantuntijoiden yleisessä tiedossa, ettei nykyinen lääketieteen teollisuus ole resurssikestävä, mutta siitä on melkein mahdotonta puhua. En tiedä tarkalleen, mitä hän puhui, mutta hänen suorapuheisuutensa ansiosta hänet siirrettiin pois ylilääkäriin virasta rivilääkäriksi.

Koska ilmastotalkoot ja hyvinvointivaltion palveluiden lisäämiset eivät oikein sovi yhteen, meidän kannattaa tehdä siirtymästä mahdollisimman hyvä ja nopea. Jos siirtymäaikana hankkisimme, tarkistaisimme ja jakaisimme kokeellista tietoa kaikilta elämänalueilta, voisimme vielä pitkäksi ajaksi tasapainottaa julkisten palveluiden alasajoa. Tämä onnistuu kuitenkin vain silloin, jos aloitamme etuajassa eikä niin kuin yleensä, eli vasta välittömässä hädässä.

Kannustusta tee-se-itse- opetteluun ei kannata odottaa lääkäreiltä ja asiantuntijoilta, koska he luulevat vielä hallinnoivansa terveystaloutta yhtä vakaasti kuin menneinä runsauden aikoina. Siitä huolimatta arvelen monien tunnustavan sen tarpeen, että omatoimisuuden ja osaamisen on siirryttävä takaisin lähemmäs kansalaisten omia käsiä. Resurssipula antaa uutta arvoa monille parjatuille kansanparannuskeinoille ja elämän nikseille. Mallia omavaraisemmalle elämäntavalle ei ole kuitenkaan hyvä ottaa vanhoista kuvista jaloista villeistä vaan pitämällä silmät auki ja aivot viileinä.

Lasse Nordlund, 28.6.2024

Vuoden 2004 Tarzan